

Rapport studietur til Brüssel

Kontrollutvalget i Trøndelag
fylkeskommune

30. september – 3. oktober 2025

Innholdsfortegnelse

Bakgrunn	3
Formål med turen	3
Praktiske forhold	3
Kostnadsoppsett	3
Program	4
Dag 1	4
Presentasjon av Trøndelag Europakontor v/ Thor Axel Straume	4
Presentasjon av Oslo-regionens kontor v/ Joakim Pedersen Berg	4
Besøk på The House of European Museum	5
Dag 2	5
Besøk på Norges Hus v/Norges delegasjon til den europeiske unionen	5
Olav Mydland, utsending fra kommunal og distriktsdepartementet	6
Monika Stensland, ambassaderåd	6
Utdanningsråd Mads Gravås	6
SINTEF v/ trainee Ingeborg Vannebo	6
The European Anti-Fraud Office v/ spoker Pierluigi Caterino	7
Dag 3	8
Besøk på NATOs hovedkvarter	8
Orientering om EFTAs arbeid v/kommunikasjonssjef Jarle Hetland	8
Dag 4	9
Evaluerings av turen	9

Bakgrunn

Som et ledd i kontrollutvalgets kompetanseheving, ble det i sak 64/24, den 27. august 2024, vedtatt å gjennomføre en studietur til Brussel.

Sekretariatet kontaktet Trøndelag Europakontor for bistand til utarbeidelse av program.

Det ble budsjettert med studietur i budsjettet som ble vedtatt av fylkestinget i sak 122/24 «Handlings- og økonomiplan» den 11. desember 2024.

I kontrollutvalgets årsplan for 2025 ble turen bestemt til uke 40.

Rammer for studieturen ble lagt frem til behandling i sak 30/25 den 20. mai, hvor det ble avklart:

- Hvem det er aktuelt å besøke
- At sekretariatet ferdigstiller program for turen i samarbeid med Trøndelag Europakontor
- Hva som skal være grunnlag for søknad til fylkesutvalget
- At 2 rådgivere fra Konsek Trøndelag deltar på turen
- Hav som skal være budsjettrammen for turen
- At turen gjennomføres med 2 – 3 overnattinger
- At det innhentes tilbud på hotell og reise gjennom Berg-Hansen

Fylkesutvalget godkjente studieturen i sak 158/25 den 20.08.2025.

Formål med turen

Kontrollutvalget ønsker å få en større forståelse for hvordan internasjonale rammebetingelser påvirker Trøndelag fylkeskommune innen utdanning, samferdsel, beredskap og offentlige innkjøp siden områdene er viktige for fylkeskommunen.

De internasjonale rammebetingelsene tar utgangspunkt i EØS-avtalen, ESAs arbeid, antikorrupsjonsarbeid, NATOs sikkerhetsarbeid og Europas strømmarked.

Praktiske forhold

Turen ble gjennomført fra tirsdag 30. september til 3. oktober med overnatting på Martin´s Brüssels EU.

Det ble ikke beregnet møtegodtgjøring, men dekking av tapt arbeidsfortjeneste for de som ikke får det dekket gjennom arbeidsgiver eller har krav på å få det dekket.

Trøndelags Europakontor bistod med tilrettelegging av alt program i Brussel, og deltok under hele turen med Thor Axel Straume og trainee Jesper Hommefoss Johnsen.

Kostnadsoppsett

Vi har ikke oversikt over alle reisekostnader enda. Dette settes inn når rapporten legges ved årsmeldingen.

Reisekostnadene kom på ca. 90 000. Det var budsjettert med kr 80 000 til hotell og kr 25 000 til flyreiser.

Hotellet var inkludert frokost, og det var beregnet kr 37 500 til lunsj og middag som dekkes av kontrollutvalgets vedtatte budsjett.

Program

Dag 1

Presentasjon av Trøndelag Europakontor v/ Thor Axel Straume

Organisasjonen er en medlemsforening fra offentlig sektor, næringsliv, akademia og forskningsmiljøer i Trøndelag. Hovedmålet er verdiskaping i Trøndelag gjennom økt internasjonalisering. Deres oppdrag er å være et bindeledd mellom organisasjoner og være en rådgiver i dagsaktuelle EU- og EØS-saker.

Programmet ble gjennomgått, og vi fikk høre litt om de vi skulle møte. Det ble vist til «EØS-rapporten»: [NOU 2024:7, Norge og EØS: Utvikling og erfaringer](#) som gir et godt innblikk i erfaringene med EØS-avtalen og andre relevante avtaler med EU de siste ti årene og utvalgets anbefalinger for videre arbeid.

Presentasjon av Oslo-regionens kontor v/ Joakim Pedersen Berg

Vi fikk en orientering om samarbeidet mellom regionkontroene, og hvordan EØS-avtalen utgjør ryggraden i samarbeidet.

[ERRIN](#)-samarbeidet er et regionalt nettverk for forskning og utvikling, hvor mer enn 100 regionkontor samarbeider innen flere fagområder. ERRINs oppgave er å forenkle kunnskapsutveksling og prosjektsamarbeid slik at medlemsregionenes kapasitet innen forskning og innovasjon kan styrkes. Nettverket hjelper også regioner til å utforske muligheter for deltakelse i EU-programmer. Samarbeidet er også viktig for viktig for påvirkningsarbeid og informasjonsdeling.

Det ble orientert om hvordan de arbeider med utvikling av programmer og økt programdeltagelse, og hvordan det satses mer på innovasjon og større programmer. Det utvikles programmer ut fra hva som til enhver tid er behovet. De ser at større kommuner/fylkeskommuner utnytter mulighetene i arbeidet, men har et større potensiale.

For å styrke kunnskap og forskning deltar akademia og bl.a. Sintef.

For å forstå om fylkeskommunen bruker de mulighetene som finnes, var informasjonen fra Trøndelagskontoret og Oslo regionens kontor nyttig.

Besøk på The House of European Museum

De har som mål å formidle en transnasjonal oversikt over europeisk historie, og bidra til en økt forståelse av den europeiske historien. Utstillingene formidler også den globale konteksten. Hensikten er å stimulere til debatt om Europa og den europeiske integrasjonsprosessen. Hovedfokuset for den permanente utstillingen er på europeisk historie fra det 19. og 20. århundre

På turen til The house of European passerte vi EU-parlamentet. Foran f.v: Hallgeir Opdal, Ida Broholm, Ina Pedersen, Tove Eivindsen,. Bak f.v: Thor Axel Straume, Torbjørn Brandt, Nils Forren, Ragnhild Aashaug og Jesper Hommefoss Johnsen.

Dag 2

Besøk på Norges Hus v/Norges delegasjon til den europeiske unionen

Norges Hus består av Norges ambassade og EU-delegasjonen, samt flere andre norske virksomheter og kontorer. Det er et viktig knutepunkt for ivaretagelse av norske interesser overfor EU og Belgia, og er plassert i det som kalles «EU-kvartalet».

Spesialutsending Olav Mydland, utsending fra kommunal og distriktsdepartementet

Olav Mydland orienterte om hva Trøndelag henter ut av EU-samarbeidet, hva som er EUs utfordringer og muligheter og hvordan EU arbeider med å øke konkurransekraften. Vi fikk bl.a. høre om en revisjon av direktivet for offentlige anskaffelser, og at fokuset på klima og bærekraft kan åpne for mer lokal anskaffelse.

Vi fikk også en gjennomgang av EUs regionalpolitikk og forskjellene i Europa. Utviklingen i mange regioner i Sør-Europa har stagnert. Den kjennetegnes av lavere utdanningsnivå, mindre bruk av forskning, lavere institusjonell kapasitet og svakere industriell sektor. Det kreves en endring i regionalpolitikken. Knappe ressurser, grønn omstilling og styrking av forsvaret gjør det vil bli en omlegging av virkemidlene.

Ambassaderåd, Monica Stensland

Vi fikk en innsikt i EU-parlamentets hovedoppgaver og hvordan parlamentet arbeider. Foredraget ga oss en forståelse for å forstå hvordan politikken i EU utvikles, og hvordan det må jobbes med påvirkning.

Monica Stensland sitt innlegg gjorde at vi fikk mer utbytte av besøket hos OLAF.

Utdanningsråd, Mads Gravås

Mads Gravås ga oss en orientering om EUs utdannings- og kompetansepolitikk. Han tok utgangspunkt i tre viktige rapporter som ligger til grunn for politikkutviklingen: Europas sivile og militære beredskap, Fremtidige Europe og Draghi-rapporten om Europeisk konkurranseevne.

Vi fikk en gjennomgang av hvordan EU satser for å møte behovet om mangel på kompetanse, øke konkurranseevnen og en forståelse av den politiske konteksten for arbeidet.

SINTEF v/ trainee Ingeborg Vannebo

SINTEF følger med på relevant politikkutvikling i EU, driver posisjonerings- og medvirkningsarbeid og kommunikasjonsarbeid mot Norge og EU. Vi fikk høre om deres deltagelse i Horisont Europa som er verdens største forsknings- og innovasjonsprogram med et budsjett på 95,5 milliarder euro. Programmet setter agenda for Norges prioriteringer innen forskning og utvikling.

Vi fikk en overordnet orientering om hvordan SINTEF arbeider fra Brussel.

The European Anti-Fraud Office v/ spoker Pierluigi Caterino

OLAF er forkortelse for Office European de Lutte Anti-Fraud, og er en internasjonal organisasjon som jobber med antikorrupsjonsarbeid i EU-landene.

OLAF etterforsker svindel mot EU-budsjettet, korrupsjon og alvorlig misligheter innenfor de europeiske institusjonene, og utvikler antikorrupsjonspolitik for EU-kommisjonen.

De skal oppdage, undersøke og beskytte:

- svindel, uregelmessigheter og korrupsjon
- ulovlig aktivitet mot EUs økonomiske interesser (skattebetalerne i EU sine interesser)
- undersøke alvorlige forseelser begått av EU-ansatte
- utvikle en antikorrupsjonspolitik i EU

Vi fikk en gjennomgang av hvordan de arbeider, hvordan de varsles, rutiner, kontrollsystemet og deres resultater. Oppnådde resulatter for 2024, kan leses i [Rapport 2024](#)

Veldig relevant besøk! De har samme «body» som kontrollutvalget.

Etter besøket på OLAF. Fra venstre: Hallgeir Opdal, Torbjørn Brandt, Thor Axel Straume, Ina Pedersen, Tove Eivindsen, Ragnhild Aashaug, Ida Broholm, Nils Forren og Håvard Tangvik.

Dag 3

Besøk på NATOs hovedkvarter

På dag tre besøkte vi NATOs hovedkvarter og fikk høre om sikkerhetssituasjonen, og hvordan det påvirker politikken både internasjonalt og nasjonalt. Vi kom også inn på hvordan sikkerhetssituasjonen påvirker hvilken beredskap kommuner og fylkeskommunen bør være forberedt på.

Vi møtte generalløytnant Rolf Folland, og leder for xx og xx (navn settes inn).

Praktikant Helle Elverum viste oss rundt.

Vi fikk ingen presentasjon fra besøket siden informasjonen er sikkerhetsklassifisert.

Informasjonen fra NATO er relevant for oss, fordi forhold knyttet til sikkerhetspolitikk brukes i mye i den politiske argumentasjon.

Orientering om EFTAs arbeid v/kommunikasjonssjef Jarle Hetland

EFTA står for Det europeiske frihandelsforbund (European Free Trade Association) og er en mellomstatlig organisasjon for å fremme frihandel og økonomisk integrasjon mellom medlemslandene. Organisasjonen består i dag av medlemmene Island, Liechtenstein, Norge og Sveits.

Besøket på EFTA ga oss et innblikk i hvordan EFTA arbeider. Vi fikk også en gjennomgang om ESA som er EFTAs overvåkningsorgan, hvordan det er oppbygd og hvordan de arbeider.

Vi fikk en innsikt i hva som faller utenfor EØS-avtalen, det indre marked, EFTA-domstolen i Luxemburg og om unntakene for offentlig støtte til kommersiell virksomhet.

Fra besøket hos EFTA med kommunikasjonssjef Jarle Hetland i front. Fotograf Kasper Stensaas, EFTA

Dag 4

Siste dag var det oppsummeringsmøte og hjemreise.

Amy var varslet som verste storm på 25 år, men de fleste av oss kom hjem som planlagt.

Evaluering av turen

I oppsummeringen kom det frem at turen hadde vært lærerik, spennende og innholdsrik. Turen ga inspirasjon til det videre arbeidet.

Det ble lange nok dager, med god tid hos det enkelte besøk slik at det ble god tid til dialog hos de vi møtte.

Bra program med fin flyt – fint opplegg!

I spørsmålet om hva som har gjort best inntrykk, så kom disse to på topp:

- OLAF var mest interessant fordi de har mange likhetstrekk med oss, og vi hadde liten kjennskap til de fra før.
- Innleggene til Olav Mydland og Monica Stensland fra EU-delegasjonen var veldig bra.

I spørsmålet om hva som kunne vært bedre, skilte dette seg ut:

- Et par foredrag ble litt «tørre og monotone»
- Noe informasjon ble for overordnet, og kunne hatt flere praktiske eksempler

Læringen er at vi kunne gjort en tydeligere bestillinger på hva vi ønsket å oppnå med hvert besøk.

Samtidig er det slik at to av besøkene ble avlyst et par uker før vi skulle dra, og da rigget

Trøndelagskontoret et alternativ. Vi skulle møtt Statnett for å høre om strømmarkedet og fått med oss et en nordisk fagforeningskonferanse i EU-parlamentet.

Det var bra at vi fikk litt input på ulike punkter og ikke bare kontrollsaker. Det var viktig for å forstå hvordan det fungerer.

Hotellet var sentralt, og ga et fint utgangspunkt til å gå til de fleste besøkene.

Felles middag og lunsj ga fine sosiale samvær som gjør at utvalget ble bedre kjent med hverandre og utvikler relasjoner til hverandre som kan brukes videre i møterommet når vi skal jobbe sammen. Det har også vært fleksibelt slik at det ble rom for egentid når det var ønskelig.

For planleggingen av reisen var hjelpen fra Trøndelag Europakontor uvurderlig, og vi retter en stor takk til Thor Axel Straume som bistod oss i hele prosessen med å planlegge programmet. Å starte i god tid er viktig, siden det er mange som ønsker å komme på besøk. I enkelte av organisasjonene (f.eks. OLAF) var det opp til 6 ukers behandlingstid for i det hele tatt å få svar.

Formålet med turen ble absolutt oppfylt. Programmet ga god innsikt om hvordan internasjonale rammebetingelser, og særlig EØS-avtalen, påvirker Trøndelag. Vi fikk også et nyttig innblikk i hvordan Trøndelag fylkeskommune bruker de mulighetene som finnes, og hvilke rammer de må forholde seg til. Besøket ga både kontrollutvalget og medlemmene, kontakter som kan følges opp i etterkant.

Kontrollutvalget Trøndelag fylkeskommune

18. november 2025